

SØMLØST FORLØP UNGE (SFU) – ET SAMARBEIDSPROSJEKT

ARTIKKEL

Av: Kristian Hartveit, KoRus - Vest Bergen

Høsten 2014 fikk Bergen Kommune og Bergensklinikken midler fra Helse- direktoratet til et felles samarbeidsprosjekt der unge voksne med rusproblemer skulle stå i fokus. Som et resultat av prosjektet ble det utarbeidet en lokal retningslinje som nå langt på vei er implementert.

Unge voksne med rusproblemer er en sårbar mål- gruppe som har vært vanskelig å nå, både for kom- munene og spesialisthelsetjenesten. Et fragmentert og vanskelig tilgjengelig behandlingsapparat un- derstreker behovet for en mer sammenhengende (sømløs) og helhetlig tilnærming. Et stort antall unge pasienter dropper ut av behandling eller møter ikke opp til behandlingsstart.

Treårig samarbeidsprosjekt

Bakgrunnen for prosjektet var blant annet beho- vet for en mer differensiert, fleksibel og individuelt tilpasset behandling. Brukermedvirkning og bru- kerstyring ble definert som noen av grunnpilarene i prosjektet. Fire år senere er prosjektperioden formelt avsluttet, og felles lokal retningslinje er ferdig og langt på vei implementert.

SFU – Sømløst forløp Unge har vært et treårig samarbeidsprosjekt mellom Bergen Kommune og Bergensklinikken med oppstart i 2015. Målgruppen for prosjektet er unge voksne med rusproblemer i alderen 18–25 år. Prosjektets overordnede målsetting

er å sikre helhetlig og sømløs oppfølging og behand- ling. Arbeidet i prosjektet har foregått på systemnivå.

Midlene fra helsedirektoratet gikk blant annet til ansettelse av to samhandlingskoordinatorer, en med ansettelse i Bergen Kommune og en i Bergenskli- nikken. I første fase av prosjektiden ble det gjen- nomført en omfattende kartlegging av lokal praksis med identifisering av behov, problemområder og muligheter. I løpet av en periode på fem måneder ble det gjennomført møter med over 40 ulike tjenester. Informasjonen som fremgikk av denne kartleggingen ble systematisert og presentert på et kickoff-seminar der fagfolk fra både kommunen (sosialtjenestene) og tverrfaglig spesialisert rusbehandling (TSB) var representert. Kunnskap om utfordringer, behov og muligheter dannet grunnlaget for hvordan en felles lokal retningslinje med fokus på unge med rusmid- delproblemer skulle se ut. Hovedvekten av arbeidet videre i prosjektet har vært utviklingen av den lokale retningslinjen. Arbeidet har vært organisert i flere ulike grupper, som har jobbet med strukturelle og faglige spørsmål. Det lokale fagfeltet har i fellesskap

samlet og utarbeidet en rekke råd og anbefalinger om hva som er skal være gjeldende «best practice» i arbeidet med unge voksne med rusmiddelproblemer.

Brukerperspektivet

Et av grunnperspektivene bak prosjektet har vært brukerinvolvering. Personer med brukererfaring har hatt fast deltakelse i prosjektarbeidet, i forskjellige kompetansegrupper og på seminarer. Brukerorganisasjoner har deltatt i møter og fungert som høringsinstanser. Involvering av personer med brukererfaring har bidratt med et nødvendig og konstruktivt korreks til fagfolks tendens til tungt språk og systemtankegang. Den unge voksnes egne behov, valg og prioriteringer har blitt nøye vurdert og tatt hensyn til når anbefalingene er blitt utarbeidet.

IP som eget fokusområde

Et av mange tema som omtales i retningslinjen, er Individuell plan (IP). IP er en gjenganger i samtaler med sosialtjenester og i spesialisthelsetjenesten. Ifølge nasjonale tall fra Brukerplan 2017, har så få som 14 % av brukerne med rusmiddelproblemer IP. En rekke instanser melder om manglende rutiner og praksis rundt bruken av IP. I mange tilfeller havner IP (i papirform) i et arkiv og blir ikke holdt «levende». I sin beste versjon kan IP sikre brukeren innflytelse samtidig som den avklarer og tydeliggjør ansvar. IP skal være brukers egen plan og verktøy, men vil også være arbeidsbesparende og effektivt for hjelpeapparatet.

I retningslinjen gis det fire anbefalinger for hvordan IP skal få bedre nytte for både bruker og hjelpeapparat. Bak hver anbefaling ligger det en grundigere forklaring.

Forankring og implementering.

For å sikre at prosjektet og den lokale retningslinjen når ut til de forskjellige instansene, har det fra første

dag vært fokus på bred involvering av det lokale fagfeltet. Å gjøre det til et felles prosjekt med et felles eierskap har vært avgjørende for å lykkes. Det har også vært av stor betydning for retningslinjen med en god forankring på høyt ledernivå i både Bergen Kommune og Bergensklinikken. I tillegg har retningslinjen formell forankring i Helse Bergen, Crux Kalfaret Behandlingssenter og Kriminalomsorgen.

Les mer om retningslinjen her: <https://www.bergen.kommune.no/hvaskjer/somlost-forlop-unge>

Det ble tidlig uttrykt ønske om at retningslinjen burde publiseres digitalt. Bergen Kommune stilte sin web-redaksjon til rådighet og har tatt ansvar for publisering og vedlikehold av retningslinjen. En app-løsning er også under utvikling.

Evaluering av et prosjekt på systemnivå

Det er vanskelig å tallfeste eller måle effektene av arbeidet i utviklingsprosjekt på systemnivå. Tilbakemeldinger og engasjementet rundt den lokale retningslinjen tyder imidlertid på økt bevissthet og fokus på sentrale problemstillinger og tema. Kunnskap og informasjon som før var fragmentarisk og vanskelig tilgjengelig, er nå samlet og lett tilgjengelig for både brukere, pårørende og fagfolk. Selve prosjektarbeidet og prosessene rundt dette har samlet og engasjert et bredt spekter av fagfolk på tvers av etater og tjenester. Det har blitt fremmet en felles forståelse av hvordan vi arbeider og hvordan vi best mulig kan samarbeide. Prosjektperioden er over, men de gode samarbeidsrelasjonene, praksisen og ikke minst den lokale retningslinjen lever videre.